

„Agykutatóként azt kívánom hazám polgárainak, hogy az agyunkat egyre jobban lefoglaló külső információáradat ellenére képesek legyünk odafigyelni a lélek hangjára, több ezer éves hagyományainkat hordozó belső világunkra. Csak így állíthatjuk alkotóképességünket, vágyainkat, az együttműködő szellem erejét közös felemelkedésünk szolgálatába.”

Idézet Dr. Freund Tamás akadémikus, az első Bolyai-díjas bejegyzéséből a Bolyai Díj Emlékkönyvébe. Budapest, 2000. április 2.

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY®

BOLYAI FARKAS

BOLYAI JÁNOS

2016/17. ORSZÁGOS DÖNTŐ 10. OSZTÁLY

A rendezvény fővédnökei:

Prof. Dr. FREUND TAMÁS, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke
Dr. AÁRY-TAMÁS LAJOS, az Oktatási Jogok Biztosa

A feladatsorok összeállítói:

MARTON ÁGOTA FLÓRA középiskolai tanár
PAPP ISTVÁN GERGELY középiskolai tanár

A feladatsorok lektorálói:

KEREKES BARNABÁS középiskolai tanár
KAPOSINÉ BODÓ ANNA középiskolai tanár

A honlap és az informatikai háttér működtetője:

TASSY GERGELY középiskolai tanár

A verseny megálmodója:

NAGY-BALÓ ANDRÁS középiskolai tanár

<http://www.bolyaiverseny.hu/magyar912>

Az 1-13. feladatok megoldását a válaszlapon a megfelelő helyre tett X-szel jelöljétek! Előfordulhat, hogy egy feladatban több válasz is helyes.

1. Pótoljátok az alábbi szólás magánhangzóit! Mit jelenthet az első szó?
B_KKF_NY_LV_N B_SZ_L
(A) közönségesen, faragatlanul (B) szárazan, unalmasan (C) dadogva
(D) túlzottan hivatalos stílusban (E) halandzsázva
2. Balassi Bálint verséből idézünk. Jelöljétek meg az idézettel és a költővel kapcsolatos igaz állításokat!
„Te nyitod rózsákat meg illatozásra,
Néma fülemile torkát kiáltásra,
Fákot is te öltöztetsz sokszínű ruhákba.”
(A) A vers a költő műsájához, Júliához szól. (B) Formája Balassi-strófa.
(C) A költő a reneszánsz korban alkotott. (D) Egernél esett el 1594-ben.
(E) A részlet tartalmaz metaforát.
3. Mely szavak belsejébe lehet egy gyümölcsnevet beírni úgy, hogy egy értelmes szót kapjunk? Például: *el...fordál* → *elsomfordál*. Figyelem! A pontok száma megfelel a hiányzó betűk számának; a kétjegyű mássalhangzókat két pont jelöli.
(A) l....eg (B) tü.....rem (C) sz....szál (D) p....ta (E) i...ta
4. Az alábbi öt szó közül három szinonimája egymásnak. Melyik ez a három?
(A) ámbitus (B) pajta (C) fészker (D) tornác (E) gádor
5. Mit tesz – a szólás szerint – az, aki *vargabetűt csinál*?
(A) értelmetlen munkát végez (B) okiratot hamisít (C) tilosban jár
(D) eltúloz, felnagyít valamit (E) kerülő utat tesz
6. Mi nem tartozott a „hét szabad művészet” közé?
(A) grammatika (B) asztrológia (C) zene
(D) teológia (E) geometria
7. Az alábbi betűhalmazokból görög művek szereplőinek a nevét lehet kirakni. Ki volt Antigoné testvére?
(A) PÜSZHÉPOLOM (B) TAKLÉRE (C) KOSZLÉETE
(D) SZÉKÜLOPNEI (E) MÉSZÉIN
8. Vajon **o** vagy **ó** hiányzik az alábbi szavakból? Jelöljétek be az **ó**-val irandókat!
(A) *alleg_rikus* (B) *k_stoló* (C) *Mercuti_val*
(D) *fot_modell* (E) *eur_zóna*

9. Mely igéből lehet egyetlen **-g** képzővel főnevet létrehozni?
(A) *üt* (B) *sző* (C) *áll* (D) *lő* (E) *váj*
10. Kiről szól az alábbi legendarészlet?
„tetűi az ő ruhájában láttatnak vala fordultatni mind fejérséges gyönggyé.”
(A) Szent Ágoston (B) Szent Imre (C) Szent László
(D) Szent Erzsébet (E) Szent Margit
11. Jelöljétek be az előző idézetre vonatkozó igaz állításokat!
(A) Három szó végén is található névszórag.
(B) Két minőségjelző van a mondatban.
(C) A mondat állítmánya két szóból áll.
(D) Egy szóban érvényesül a teljes hasonulás törvénye.
(E) A részlet két igenevet tartalmaz.
12. Olyan szavak meghatározását közöljük, amelyek **ng**-re végződnek. Olvassátok össze a megtalált szavak első betűit! Mi igaz az így kapott szóra?
1. *álmodozva elgondolkozik* 3. *rendfokozat, hivatali beosztás*
2. *a Toldi verses bevezetője is ez* 4. *dühöng*
(A) szóösszetétel előtagja is lehet (B) jelentheti azt, hogy 'csupa'
(C) melléknévi igenév (D) határozói igenév
(E) a betűk átrendezésével két új szó is alkotható
13. Jelöljétek be a nyelvhelyesség szempontjából hibás, kifogásolható mondatokat!
(A) *Könyörgöm, hagyj már békén!*
(B) *Én a helyedben nem nevetnék ezen az izetlen tréfán.*
(C) *Köszönöm a fáradságodat, sokat segítettél.*
(D) *A rossz idő végett a falunapi rendezvény elmarad.*
(E) *Külön dicséretet érdemelnek azok a csapatok, akik a sportszerűségben is élen jártak.*

A következő feladatot a válaszlap kijelölt helyén oldjátok meg!

14. Antik szólások. Különböző tulajdonnevek hiányoznak az alábbi ókori görög-római mitológiai, illetve történelmi szólásokból, szólásértékű kifejezésekből. Pótoljátok ezeket a neveket, és a teljes szó szerkezeteket írjátok le a válaszlapra!
1. ... fonala	5. ... ladikja	9. ... vászna	13. ... hordója
2. ... nyila	6. ... szelencéje	10. ... gyűrűje	14. ... mérlegén
3. ... szekere	7. ... karjaiba dől	11. ... almája	15. ... kincse
4. ... istállója	8. ... kardja	12. ... ágya	16. ... és ... közt